

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censuris Ecclesiasticis, Aliisque Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Decisiones Casvum Conscientiæ Ex Doctrina Consiliorvm Martini Ab Azpilcveta Doctoris Nauarri collectæ, & iuxta librorum iuris Canonici dispositionem in suos Titulos distributæ

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

Titvlvs XVIII. De testamentis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13903

quod de elect. in 6. & ad usufructuarium fructus omnes a solo separati suo nomine perueniunt; l. si eius. ff. de rei vend. consequenter Episcopus mortuus donans alicui praesentati. & acceptanti omnes & singulos fructus collectos, & a solo separatos quomodo debet ad suum Episcopatum spectantes, donasse censetur fructus omnes illius anni pertinentes ad Episcopatum, in quibus iam erat donatorius usufructum ante diem, quo illos donauit, quales esse censentur non solum decimae, & alij fructus, qui tunc erant collecti, & in horrea reconditi; sed etiam qui erant iam messi, & ab arboribus, vel terra separati, etiam si nondum essent triturati, nec grana ex spicis excussa; & siue fructus illi a seuis Episcopi, seu beneficiariis collecti, & separati fuerint, siue ab ipsis colonis ea mente messi, & collecti iam erant, ut ex eis decimas soluerent; cum fructus omnes decimandi causa a solo separati, beneficiariorum, esse coleantur.

(Ad erendum quod haec au horis opinio videatur contra Boulam l. i. j. III. quae in ipis cum sicut constit. 9. edit. Anno 1550. ubi Papa dicit Beneficiorum fructus, tempore obitus Beneficiorum in exactos, ad successores in beneficiis spectare.)

DECISIO IX.

Ex cons. 5. in Nouis, deest in antiquis.

Clericus modo regularis non sit, de patrimonialibus, vel quasi, etiam donando pro libito, ut laicus dispo- nere potest, c. quia nos, de testam. quae sita vero ex fructibus beneficii, seu intuitu ecclesiae, non nisi intuitu vere pauperatis, vel pietatis al cui largiri nequit, & alter v- terque, scilicet, tam donatarius, quam donator peccat, & ea pauperibus, & operibus per restituere tenetur.

DECISIO X.

Ex cons. 9. in Nouis, deest in antiquis.

Ex prohibens patri ne in dationem filio, si ultra quin- tam partem bonorum dare possit, donantem pro ani- ma sua ad opera pia, vel in remunerationem, non obligat et Nauar. in Man. c. 26. num. 29.

DECISIO XI.

Ex cons. 11. alias 1. de atate & qualitat. ordin.

Donatio causa mortis cum clausula, De non reuocanda, licet valeat si modo vel bis dispositio in infera non sit, tamen si id in exequutoriis fiat; ex Cou. par. 2. rubr. de test. nu. 13. Sed neque donatio causa mortis facta reuocatur, si quis postea donec inter vivos, pu- tans donatum interisse. Arg. l. si de dolo de hereditit.

TITVLVS XVII.

De Peculio clericorum.

Hic titulus deest in antiquis.

S V M M A R I V M.

- 1 Clerico filio familias datum sit peculium castrense.
- 2 Fructus beneficii, viuentis titulari, cui debentur.

DECISIO I.

Ex cons. 1. in Nouis, deest in antiquis.

Clericus non suturatus, filius familias annuatim a patre pecunias accipiens, ut clericaliter se suscipiet, de praedictis pecunijs testari, aut alio modo disponere potest, non obstante quod sit filius familias; sique ei huiusmodi peculium castrense. Arg. Auth. presbyt. de episc. & cler. Contr. cit. Vnde ludendo efficaciter dominium illius in alium transfert, sicut etiam omne id, quod lucratur.

DECISIO II.

Ex consil. 56. alias 34. de preben.

Beneficiorum fructus, viuentis titulari, seu illorum re- scruatio, a solo separati ei debentur, sicut etiam locutionum pensiones correspondentes fructibus a solo separatis & hoc etiam nondum fuisse in horrea repo-

sit, cum idem de perceptis, & a solo separatis iudicandum sit. Argum. l. si eius. ff. de rei vend. vnde si illos viuentis debita honesta contrahendo consumpserit, non facerent spoliū, alii sic. De iure autem deberetur succedenti in beneficio, cap. c. in vos, de offic. ordin. & c. quia tepe, de elect. in 6. sicut & collecti sede vacante, nisi alteri applicati essent.

TITVLVS XVIII.

De testamentis.

S V M M A R I V M.

- 1 Restituere tenetur famulus, qui compensandi animo clā accepta, fecit, ne heres tot sibi relinqueret.
- 2 Heres testatoris confessorio non tenetur nisi in verisimilibus credere.
- 3 Deponens testator pecunias cum pacto nihil soluendi depositario iniuste facit, & usuram committit.
- 4 Relictum collegio pro annuario quotannis celebrando, inter Collegiatos praesentes diuidi nequit.
- 5 Legitima Iudaeorum, & infidelium filijs conuersis, vni parentibus, debetur.
- 6 Alienare extra familiam prohibito succedere non potest extraneus ex testamento, sed sic ab intestato.
- 7 Institutio in alterius voluntate relicta an valeat.
- 8 Incapax, cui aliquid tacita fide relictu est, illud denuntiando lucratus dimidiam partem, alij vero tertiam.
- 9 Substitutos, si sine liberis decesserit institutus, monasterium, quod institutus intrat, quando succedit.
- 10 Testamentum clerici, vel Episcopi in vrbe decedentis de rebus per negotiationem quasitis, ut validum.
- 11 Regularis ex Papa privilegio ad pia testari potest.
- 12 Testamentum factum cogitante ingredi religionem, pro fessione confirmatur.
- 13 Legatum Minoribus, ut eis pro sit quomodo faciendum.
- 14 Testamentum a parocho scriptum, & sola manu testatoris subscriptum an valeat.
- 15 Beneficiarius heres a patre institutus, an ex beneficii fructibus legata mandata soluere teneatur.
- 16 Extraneus Pij V. reuocans privilegia concessa clericis disponendi in fauorem illegitimum, quomodo intelligenda.
- 17 Legatum, quo mandatur heredi, ut detur vni aliquid, an censeatur perpetuum.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 17.

Si testator relinquere deliberans 200. in suo testamento cuidam famulo suo debenti ei 50. clam minua im subtrahit, sed antequam relinqueret, dixit eidem se id delib- rasse, & seruis respondens se ob id gratias ageres suffi- cere tamen ut sibi solum relinquat centum quinquaginta; quod fecit animo compensandi praedicta quinquaginta subtrahit, quae ex 200. sibi legatis remittebat, testa- tore mortuo & solum centum quinquaginta legatis, non potest famulus quinquaginta, quae debebat, ultra 150. le- gara reiner, loco aliorum, 50. quia legasset testator, si ip- se non impedisset, sed ex illis 150. legatis, quinquaginta quae clam subtraxit, heredi restituere tenetur. Quia cum testari, vel legare, & testari, & legare velle diuersa sint, Arg. tex. in l. in vendentis, de contrah. empr. & voluntas vltima vsque ad extremum vitae exitum mutari potest, c. vltima voluntas. 13. q. 2. etsi deliberasset testator 200. relinquere; quia tamen non nisi 150. legasset, non censetur famulus a reliquis 50. testatori ignotis, & restitutione eorum liberatus, ob bonum propositum, quod habuit, eo quod propositum in mente retentum parit abortum. l. si repetendi. C. de condit. ob causam.

DE-

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 16.

Testator in suo testamento statuens; vt hæres faceret illa, quæ confessorius eius ei diceret pro satisfatione obligationum, quibus tenebatur; ita etiam & deponens pecunias cum pacto nihil soluendi depositario, iniuste facit, & usuram committit, eo quod accipit ultra sortem principalem illud salarium, quod depositatio pro fida custodia suo periculo faciendâ debetur iure naturali, & Evangelico; quo cauetur mercenarium dignum esse mercede sua. Luc. 10. Nec possunt hæredes pecunias illas cum prædicto pacto in manibus dicti depositarij tenere; quia licet regulariter dispositio testatoris pro lege habeatur, Auth. de nup. §. disponat testator. de testam. fallit tamen quoties est iniusta, & usuraria, qualis est dispositio cum huiusmodi pactis facta.

DECISIO III.

Ex conf. 3. alias 3. de deposito.

Sicut testator deponens pecunias cum pacto, quod de postariis teneatur septem pro ceterum singulis annis hæredibus suis solvere, usurarius est; ita etiam & deponens pecunias cum pacto nihil soluendi depositario, iniuste facit, & usuram committit, eo quod accipit ultra sortem principalem illud salarium, quod depositatio pro fida custodia suo periculo faciendâ debetur iure naturali, & Evangelico; quo cauetur mercenarium dignum esse mercede sua. Luc. 10. Nec possunt hæredes pecunias illas cum prædicto pacto in manibus dicti depositarij tenere; quia licet regulariter dispositio testatoris pro lege habeatur, Auth. de nup. §. disponat testator. de testam. fallit tamen quoties est iniusta, & usuraria, qualis est dispositio cum huiusmodi pactis facta.

DECISIO IV.

Ex conf. 4. alias 8. de rebus eccl. non alien.

Religiosum Collegio sacerdotum cum onere faciendi singulis annis perpetuo vnum annuierarium pro legante, inter Collegiatos, sicut alij redditus collegij, diuidi non potest, ita vt non transeat simul commodum cum onere ad successores; quia cum iusta mens & dispositio testatoris, quæ seruanda est, c. si. de preb. & l. in conditionibus, ff. de cond. & demonst. ea fuerit, vt collegium perpetuo obligetur pro eo vnum annuierarium facere, & aliud sit collegium, & aliud singuli de collegio, c. eam te. de rescrip. Et qui sentit onus, sentire debet & commodum; cap. qui sentit de reg. iur. in 6. Non possunt sacerdotes præsentis relictum collegio cum tali onere inter se distribuere, ita vt onus ad eorum successores sine vilo commodo transeat.

DECISIO V.

Ex conf. 5. alias 2. de Iudæis, & Saracenis.

Filij Iudæorum & aliorum infidelium, quæ cuius legitima eis debita. c. cum simus, de reg. & gl. in c. R. yn. de testam. & Bulla Pauli III. etiam viuentibus parentibus, & alijs bonis suis tam mobilibus, quæ immobilibus ad se pertinentibus, nec non quacunque alia portione bonorum patrimonialium, aut paternorum eis de iure, seu successione debitorum priuari non possunt; aliqua tamen alia bonorum parte, quæ eis ab intestato contingeret, per parentes testantes non obstante eadem Bulla priuari queant; quæ gratia Principis intelligenda est sine præiudicio tertis super eod. de offic. de leg. & l. si quis a principe. ff. de quid in loco publ. fiat. paribus autem conuersorum graue præiudicium fieret si non liceret eis testari de bonis suis, in quem vellentiam extraneum, dummodo omnibus suis legitimis, & alijs de iure, vel successione debita, in tacta, & illata relinquunt, præsertim cum intentionem Pontificis ex eisdem Bullæ præmissis, vnde mēs disponens colligit vt plurimum solent, quia propter, de electio. & l. si. ff. de hæ. & l. eam solum fuisse conser, vt filijs conuersis bene prouisum esset. ne prædicta conuersio eis noceret, non autē quod eorum conuersio alios non conuersos læderet, aut parentibus aliquid exinde præiudicium inferretur.

DECISIO VI.

Ex conf. 6. alias 12.

Alienare prohibitus rem al quam extra familiam, eā alienare nō potest in aliquo extraneum per here-

dis institutionem, licet possit per successionem ab intestato. l. cum pater, §. cum inter, ff. de leg. 2. & ibi Bart.

DECISIO VII.

Ex conf. 7. alias 14.

Licet substantia institutionis legati, vel fidei commissi in arbitrium alterius conferri nequeat; si illa institutio ff. de hered. instit. electio tamen incertæ personæ de certis, vel de certo genere personarum, vel familia, in alterius arbitrium, & voluntatem legitime conferri potest. l. vnum ex familia, de leg. 3.

DECISIO VIII.

Ex conf. 8. alias 7.

Incapax, cum aliquo tacita fide relicto in eam, illud primo denunciando fisco, dimidium relicti, fisco alterum dimidium lucrante, acquiritur. l. senatus, §. senatus, ff. de iure fisci. alij vero denunciatus primo solum relicti partem tertiam lucratur. l. cum tacitum, tit. eod.

DECISIO IX.

Ex conf. 9. alias 13.

Si testator carens liberis instituat nepotem ex vno fratre, eiq. filios suos masculos legitimos, si haberet, substituat, alias nepes ex fratre, & sorore, & si nepos institutus intrat Monasterium illicque donat omnia sua bona, & ita filios masculos legitimos habere non poterit, Monasterium in tali casu præfatas nepes substitutas excludet, & in bonis testatoris vi donationis succedet. c. in præsentia, de prob. Pan. ibi. nu. 68. Fel. & alij Couar. l. i. var. resol. c. 19. Sin autē testator, qui instituit, vel substituit expresse exclusit Monasterium, aut tacite aliquibus verbis appareat eum de Monasterio cogitasse, vel noluisse, vt in simili euentu Monasterium in suis bonis succederet, substitutæ nepes Monasterium excludent, in dubio autem præsumitur pro Monasterio, vt Monasterium succedens substitutas nepes excludat.

DECISIO X.

Ex conf. 10. alias 3.

Testamentum clericici, vel episcopi in vrbe decedentis de rebus per negotiationem acquisitis validum censeri debet, si negotiatione de se licita, & iustitæ speciales legitimè contraria quæ sita res fuerint; ex Bulla Iulij III. cupientes const. 3. & Bulla Pij IV. Rem. Pont. const. 31. edit. 1560. licet alias illicita esset ratione circumstantiæ personæ, loci, temporis, vel alterius quæ negotia bonem faceret vitiosam, eo quod contraria esset alius virtutibus, quam iustitæ speciali; scilicet si per negotiationem illicitam, vel alias contra canones eccl. aut iustitæ specialis bona legita acquisita sint, talia enim per vltimā voluntatem a clericis, vel episcopis in vrbe morientibus relinquenda non nequeunt, sed eis mortuis Camera Apostol. debentur; ex Bulla Pij IV. Decens. const. 23. Sicut etiam Monacho Apostata, & aliquid per negotiationes, & mercaturas lucrans, non Monasterium, sed camera Apostolica succedit. cap. olim. a de priuileg.

DECISIO XI.

Ex conf. 11. alias 6.

Regularis licet regulariter, & de iure communi testari non possit, c. 2. de testamen. & Auth. in res. c. de sacros. eccl. ex Papæ tamē priuilegio ad pia testari potest; sed & filii Monacho per professionem in aliquo Monasterio proueniens, ita per consecutionem episcoporum, c. 1. 18. q. 5. & c. cum om. m. 2. de priu. ut alieius beneficii secularis ei perpetuo concessi tollitur, c. ne pro cuiuslibet. 15. q. 1. & Gl. in cle. 1. §. ad hæc, de statu monach. vt & ordini suo destina esse subiectus, & quicquid acquirit, nō ordini, & Monasterio suo, sed beneficio suo, & eccl. i. illud querit.

DECISIO XII.

Ex conf. 12. alias 10.

Testamentum cogitante, & volente ingredi religio-nem sine licentia, & auctoritate episcopi, aut cōsecrati, su cog-

si conuentus, in quem ingreditur, ita validum censetur & morte ciuili, professionis confirmatur, vt hæres institutus statim post professionem, capere poterit possessionem bonorum, ad quæ institutus fuit, non expectata morte naturali testantis, & profitentis, Couar. cap. 2. d. c. 6. nec villo modo post professionem testamentum factum reuocari potest.

DECISIO XIII.

Ex cons. 13. & 14. alias 9. & 8.

Lect annuum legatum factum fratribus minoribus non valet, etiam ad hoc vt vendatur, & estimatio in necessitatibus imminuentibus impendatur, cum predicti fratres neque domum, vel prædium, cum pacto, vt ea locent, vel colant, accipere possint, Cle. exiuit. S. porro. de verb. signific. & c. exijt. tit. eod. in 6. eo quod annuos redditus habere prohibentur: quia tamen aliud est ecclesia, & fabrica eius, & aliud capitulum, seu conuentus, qui eam tenet, gubernat, & regit: per exemptionem, de priuileg. in 6. & arg. c. si ciuitas, de sent. ex comm. in 6. annuus redditus promissus, vel legatus Monasterio minorum pro fabrica, candelis, vino, oleo, & vestimentis ad Missarum celebrationem validus est, nec iure canonico, d. Clem. exiuit. aut sancti Francisci regula prohibetur: eo quod nihil exinde conuentui, aut vili ex fratribus conceditur, sed soli ecclesie, & pijs vtilibus illius, nec eorum paupertati inconuenit, vt ecclesie annuos redditus habeant.

DECISIO XIV.

Ex cons. 1. in Nouis, deest in antiquis.

Quamuis testamentum etiam a parochio scriptum, & sola testatoris manu subscriptum, sine testibus, in foro exteriori non valeat, quicquid tamen sic possiderit, in conscientia in foro interiori retineri potest.

DECISIO XV.

Ex consil. 2. in Nouis, deest in antiq.

Beneficiarius hæres a patre institutus, si fecit inuentarium, debita, vel legata ei a patre mandata extra vires hæreditatis, ex fructibus beneficii solvere non tenetur, sed ad id tenentur alij hæreditatem habentes, immo nec volens potest ex beneficii sui fructibus ea solvere, nisi iudicet solutio directè, vel indirectè saltem opus pium iudicetur.

DECISIO XVI.

Ex cons. 4. & 5. sine eadem, desunt in antiq.

Cum Extraneus Pij V. Extrau. in c. quæ ordini ecclesie constit. 120. in ordine, ea solum priuilegia reuocet, quæ vel a se, vel ab aliquo suis antecessoribus in particulari concessa fuerant ad disponendum de quibuscunque bonis inter viuos per donationes, vel in morte per vltimas voluntates, ideo non obstante reuocatione prefatarum facultatum, quæ sunt priuilegia, & gratiæ particulares, possunt clerici, & quicumque alij donare inter viuos, & relinquere in vltima voluntate nepotibus, aut fratribus: aut filijs suis illegitimis si vere pauperes sint, non solum bona sua patrimonialia, aut quasi patrimonialia, hoc est, per suum laborem, & industriam, sed etiam inueniu ecclesie acquisita, sicut antea de iure communi potuissent, argum. cum haberes, de eo qui dux. in matrim. quam poll. per adult.

DECISIO XVII.

Ex cons. 11. in Nouis deest in antiq.

Legatum, quo mandatur hæredi vt singulis annis detur vni aliquid certum nullum tempus certum assignando non solum censetur perpetuum, si fiat loco pign. arg. l. annua. ff. de annuis legat. sed etiam si mandatur aliquid fieri tacite in memoriam, & honorem familie suæ, quod non posset assequi, nisi legatum esset perpetuum.

TITVLVS XIX.

De successione ab intestato.

SUMMARIUM.

- 1 Filij ex damnato coitu nati parentibus non succedunt, nec contra.
- 2 Mutuarius pecunias a beneficiato clerico in curia decedente acceptas, illius hæredibus, & non camera restituere tenetur.
- 3 Clericus simplex omnia negotia, quæ laicus gerere potest, & sic bona sua non sunt spolia.
- 4 Extraneus Iulij III. quod debita beneficiarij non soluantur de fructibus non exactis, vt intelligenda.
- 5 Bona alienare prohibito, quando succedit fiscus.
- 6 Fructus beneficij a solo separati, cui debentur.

DECISIO I.

Ex consil. 1. alias 2.

Sicut filij Spurijs ex damnato coitu natis non succedunt parentes, neque contraio parentibus filij Spurijs, Auth. quib. mod. nat. e. sic. l. i. §. illud collat. 7. & Pan. in cap. tanta, qui filij sint legit. ita neque fratres fratribus Spurijs ex damnato coitu natis succedere possunt, dummodo ab habente potestatem non sint legitimi.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 3.

Mutuarius pecunias a clerico beneficiato in curia decedente ab intestato acceptas, illius hæredibus, & non camera Apostolice restituere tenetur, um hæres, & non camera clerico in curia mortuo succedat, ex Bulla Iulij III. cupient. s. consil. 3. Auth. de hæred. ab intest. collat. 9. & post debitam diligentiam adhibitam non inuenito hærede, illas parentibus defuncti, aut illis c. sanctis, proximioribus in gradu, deductis impensis in inquirendo factis restituere tenetur, nec sufficit illas pauperibus, vel pijs locis restituere, nisi casu quo hæres, aut parentes eius non inueniri possunt, c. cum tut. adiuncta gl. de vsu.

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 5.

Clericus simplex, nondum ordine sacro initiatus, & beneficio carens, omnia negotia, quæ laicus, sine peccato exercere potest. Pan. in c. 1. & 2. de post. & Nau. in Man. c. 25. num. 210. Nec ab intestato motiens, bona eius tanquam spolia a Commissario sp. liorum pro Camera Apostolica capi possunt.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. in vtrisque.

Beneficiarius in terris, vbi tantum semel Collector Apostolicus positus fuit, obiens mortem, multa debita, & multos fructus sui beneficii in exacta relinquens, non obstantibus duabus constitutionibus Iulij III. quarum vna mense Iunio, altera mense Augusto anni 1550. publicata fuit & in quibus statuit, ne soluerentur debita beneficiarij contracta, neque legata pia tempore infirmitatis facta ex redditibus nondum exactis: per alteram tertiam prefati Iulij Extraneum publicatam anno 1551. mense Iunio, habentur omnes in Constitut. 9. quæ in ip. Cum sicut quæ duas illas priores limitat, ne habeat locum in terris, vbi non conuenerunt a sancta Sede Apostolica poni collectores ex eisdem redditibus beneficii nondum exactis, creditoibus suis per designatos hæredes satisfacere potest, cum extraneus vltima verba in numero plurali concipiuntur & pluralis locutio saltem duo requirit: c. pluralis, de regul. in 6. nec aliquid consuetum, aut solitum dici potest quod saltem bis factum non fuerit: l. 3. C. de episc. aud. & Dec. in rub. de consuetud. & proinde vbi semel tantum collector positus fuerit, aut vnus in vno collectore in loco vel promincia, & Regno admittitur, constitutionem suam Papa valere noluit: quominus beneficiarij debita de fructibus non exactis solui possint.

D E.